

Bericht van de redactie

Gepland was een korte nieuwsbrief ditmaal, maar al schrijvend werd het steeds meer. De winter is het seizoen van rust en inkeer, van wat filosoferen over een nieuwe tuindeling, bemesten en zaden bestellen. Vandaar dit actuele thema: bemesten, zo ja en hoe dan? Er zijn mededelingen van het bestuur, de groencommissie en de compostgroep. Het voedselbanktuimteam kondigt weer een plantjesmarkt aan. Tevens wat winterse foto's van een moestuin in rust.

En we starten met een oproep. Tot nu toe hebben de diverse oproepen in de nieuwsbrieven geen enkele reactie opgeleverd. De oproep hieronder gaat daar o.a. over: hoe krijgen we wél reacties?

Herhaalde oproep

Voor de **communicatie** binnen onze vereniging gebruiken we de mail, de website en het infobord. Een groep van inmiddels 35 leden communiceert ook via Whatsapp met elkaar. Toch blijkt regelmatig dat er leden zijn die niet op de hoogte zijn van wat er speelt. Hoe kunnen we dit verbeteren? Wil iemand daar eens met ons over brainstormen, een plan van aanpak maken (en eventueel mee uitvoeren)? Mail naar moestuin.de.moesakker@gmail.com



11 maart, v.a. 12.00 uur.

Plantjesmarkt + zadenruil + kinderactiviteiten

Net als vorig jaar organiseert het voedselbanktuimteam een **plantjesmarkt**. Ditmaal op zaterdagmiddag 11 maart, vanaf 12 uur.

Er zijn veel soorten koolplantjes (rode-, witte- en bimikool, spitskolen groen en rood, kleine bloemkool en broccoli). Dit jaar hoef je dus echt niet je eigen kolen voor te zaaien. Omdat we er dit jaar nog meer een feestje van willen maken is er ook een standje met koffie/thee en lekkers. Ook zijn er wat andere spullen, zoals bijvoorbeeld gereedschap. Dit allemaal tegen een donatie. De opgehaalde donaties worden ingezet om zaden en planten voor de voedselbanktuin te bekostigen.

Verder zijn we heel blij dat Petra op dezelfde dag een **zadenruilbeurs** organiseert. En als het even lukt ook nog **kinderactiviteiten** van vogelhuisje timmeren tot insectenhotel maken...

Er is dan ook een **gezamenlijke werkdag**. Houd je mail in de gaten tegen 11 maart!

Het wordt dus vast een gezellige lente-drukte! Kom allemaal!

Hulp welkom! Vooral hulp gevraagd bij de kinderactiviteiten.

Maar geef je ook op als je bij de organisatie en/of het 'lekkere' standje wilt helpen! Want: een vereniging zijn we samen! (moestuin.de.moesakker@gmail.com)

Agenda

ALV

Woensdag 12 april, 19.30

Extra toelichting op de financiële stukken

Woensdag 29 maart, 19:30

Plantjesmarkt en meer

**Zaterdag 11 maart
12.00 - 15.00**

Komende werkdagen

**Zondag 26 februari
13.00 - 16.00**

**Zaterdag 11 maart
10.00 - 13.00**

**Zaterdag 1 april
10.00 - 13.00**

**Zondag 23 april
10.00 - 13.00**

Contact met bestuur

Mail naar:

moestuin.de.moesakker@gmail.com

Tekst: Beatrijs van de Lisdonk met dank aan Bas Sprengers.

Foto's: Beatrijs van de Lisdonk en internet

Mededelingen

Van het bestuur

Het bestuur raakt langzamerhand meer en meer ingewerkt en ingespeeld op elkaar en de tuin met haar prachtige diversiteit aan tuinders. De computerproblemen zijn opgelost! Dankzij een 'student aan huis' kan elk bestuurslid nu bij de moesakker-gmail en de dropbox-documenten.

We zijn flink aan het werk om de **Algemene Ledenvergadering (ALV) van 12 april** voor te bereiden. Komt allen!

Dan nog iets over **de financiële stukken** voor de ALV:

De ervaring leert dat het bespreken van de financiële stukken vaak erg veel tijd vraagt op de ALV. Tegelijkertijd is er dan altijd haast omdat de beschikbare ruimte in de vergaderagenda beperkt is. Tevens blijkt lang niet iedereen geïnteresseerd in uitvoerige financiële uiteenzettingen. Daarom willen wij dit jaar bij wijze van een experiment vóór de ALV een extra bijeenkomst organiseren, speciaal voor de geïnteresseerden, waarin we de financiën uitgebreid kunnen toelichten. Vanzelfsprekend blijft de besluitvorming over de stukken bij de ALV zélf liggen en heeft iedereen dan het recht om er haar/zijn zegje over te doen. Deze extra informatieavond is gepland op woensdag 29 maart, aanvang 19:30. Deelname aan deze avond is alleen mogelijk na aanmelding vooraf via een email aan moestuin.de.moesakker@gmail.com o.v.v. info-avond. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen bepalen wij dan de locatie.

De afspraken over de **aardappelteelt** zijn dezelfde als vorig jaar. Je mag wel aardappels telen als je dat vooraf meldt bij het bestuur en aangeeft waar je ze neerzet. Dan moet je wel 2 à 3 keer per week controleren op coloradokevers in de periode dat de planten blad hebben (en de gesignaleerde kevers, larven of eitjes dan natuurlijk wegvangen).

Hulde aan de opruimers van de **'troep'** op de parkeerplaats! Het was niet de bedoeling dat er ander materiaal dan plastic, ijzer en glas zou liggen. Echter er was ook veel steen en geïmpregneerd hout gebracht. Om dat hout te kunnen afvoeren moest geld worden betaald bij de stort. Laten we (mede om milieuredenen) dat soort hout weren van onze tuinen!

Velen van ons krijgen van Arie Grootveld biologische **koemest** aangeleverd, die hij dan op het middenpad deponeert. Leg daar dan eerst een groot stuk landbouwfolie op de grond en laat dáár je mest op storten. Dan blijft het pad niet alleen schoon maar ook de zandbijtjes en -wespen zijn je dankbaar! Landbouwfolie (zwart plastic) ligt opgevouwen op de compostplaats. Na gebruik wel weer terugleggen s.v.p.



Judasoor



Van de compostgroep

Helaas gebeurt het steeds toch weer: er komen planten op de composthoop die daar beslist niet op mogen. Er mogen echt géén koolplanten (alle soorten, dus ook geen spruitjes of boerenkool), tomaten- en aardappelplanten (later in het seizoen) aangeleverd worden. Helaas hebben we afgelopen tijd toch weer erg veel boerenkoolstronken op de composthoop gezien.

De reden dat deze planten niet op de composthoop mogen heeft te maken met ziekteverwekkers. Eitjes van de koolvlieg of coloradokever, aaltjes of sporen van schimmels sterven vaak niet allemaal tijdens het composteerproces zoals we dat doen op de Moesakker. Dus wordt het een recept voor het verspreiden van ziektes als je die planten aanlevert.

Deze planten en hun wortelgestel moet je thuis in de groenbak doen.

Van de Groencommissie

Hartelijk dank aan degenen die zich hebben ingeschreven voor de twee werkdagen. Helaas ontbreekt een aantal tuinders (16) nog. Pak je agenda erbij en schrijf je alsnog in. Mocht je onoverkomelijke problemen of bezwaren hebben neem dan contact met ons op, we vinden altijd een passende oplossing.

moestuin.de.moesakker@gmail.com

Van de Voedselbanktelers

We zoeken voor de zomermaanden extra handen om ons te helpen met het water geven. Dat is dan een klusje afhankelijk van het weer dat je bijvoorbeeld 2 of 3 keer in één week doet en dan weer klaar bent! Vele handen maken licht werk.

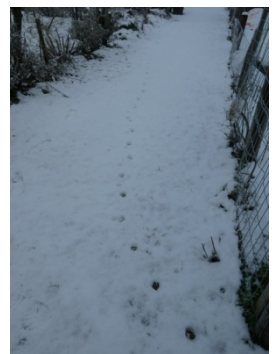
Wintertuin



De steen lijkt de sneeuw niet leuk te vinden.



Tsja, zo valt er niet veel te lezen op het infobord.



Poezelige pootjes



*en geheimzinnige
ijsgroeisels.*

Winter...





...en al een beetje lente...



... en een geschilderd zomers doorkijkje.



Tuinwetenswaardigheden, eigenlijk een college over bemesten...

Het heerlijke seizoen om weer aan de slag te gaan in je tuin, staat voor de deur.

Op dit moment betekent dat nog voornamelijk een (nieuwe) tuinindeling maken, zaden bestellen en goed voor de bodem zorgen, bijvoorbeeld door organische mest op te brengen en misschien ook wat kalk?

Over mest

Velen van ons krijgen van Arie Grootveld biologische koemest aangeleverd. Soms is deze nog niet geheel goed verteerd en loont het de moeite (een deel van) deze mest een jaartje (afgedekt!) op je tuin te bewaren.

Goed verteerde mest breng je aan het begin van of middenin het groeiseizoen op je landje en NIET in het najaar of de winter. Buiten het groeiseizoen is er veelal een neerslagoverschot en spoelen dus veel voedingsstoffen uit. Die ben je dan kwijt en bovendien verontreinig je daarmee het grondwater.

Bemestingsleer is een tamelijk ingewikkelde tak van sport, met ook diverse opvattingen. Hieronder slecht enkele algemene aangevers.



Lukraak je hele tuin bedekken onder een dikke laag ruige mest is erg onverstandig, veel gewassen hebben helemaal niet veel mest nodig en bovendien is het erg ongezond om groenten te eten met een te hoog nitraatgehalte (door een teveel aan mest). Het loont de moeite om je te verdiepen in bemestingsleer en teeltwisseling: ieder gewas heeft een eigen mestbehoefte. Moesakker nieuwsbrieven hebben hier al wel eens aandacht aan gegeven. Kijk op de website naar de nieuwsbrief van maart 2020 en naar de bijlage van de nieuwsbrief van juni 2020.

Mestbehoeften

Het verschil in mestbehoeften van diverse gewassen en tijdens verschillende fasen in hun groei is zeer uiteenlopend. De kolen hebben bijvoorbeeld de grootste hoeveelheid mest nodig. Maar ook aardappels en vruchtgewassen en bladgewassen lusten wel wat mest! De wortelgewassen weer wat minder en de peulgewassen (verschillende soorten bonen en erwten) daarentegen vragen amper om voeding.

En we spreken over 'mest' alsof het één ding is, maar eigenlijk moet je dan kijken tot op het niveau van de diverse voedingsstoffen en mineralen... Hieronder een eerste aanzet daartoe, over kalk, kalium, magnesium en stikstof. Op de Moesakker mag in ieder geval geen kunstmest gebruikt worden.

Over **hoe verder om te gaan met de mest** zijn meerdere opvattingen en dus manieren mogelijk.

De meest gangbare is om een geul van één spa diep te graven, daar wat mest in te doen. Dan naast de eerste geul een tweede geul te graven en de grond daarvan in de eerste geul (op de mest) te deponeren. De grond uit de allereerste geul moet je wel even op een hoop apart leggen, zodat je die kunt leggen in de allerlaatste geul.



Methode met geulen op de voedselbanktuin

Tegenwoordig zijn er echter *andere inzichten* over de bodem die inhouden dat er niet of zo min mogelijk gespit wordt. Daarmee voorkom je dat de preciaire balans in de grond tussen schimmels en bacteriën verstoord wordt en dat de bodem als het ware terugkeert naar de pioniersfase met alle ongewenste plantengroei van dien.

Mest verwerk je dan door de mest bovenop de grond te leggen en deze met een draaivork licht in te werken. Of de mest te bedekken met mulch of compost en pas bij het zaaien of planten plekken in het zaaibed daarvoor vrij te maken. Zo laat je de bodem zoveel mogelijk bedekt. Mulch is organisch materiaal (bijvoorbeeld bladeren, snoeisels of maaisel) dat je over de bodem verspreidt. Vaak rondom (fruit)bomen en -struiken, maar het kan ook heel goed over een heel zaaibed. Mulch kan eigenlijk het hele jaar door opgebracht worden: het is vaak in een paar weken al vergaan tot voeding voor de bodem. Houtsnippers en -zaagsel worden daarvoor ook wel gebruikt, maar op den duur verzuurt de grond dan meestal toch te veel. Houtsnippers worden in eerste instantie verteerd door schimmels die daar dan ook stikstof voor nodig hebben, dus je onttrekt dan stikstof aan de bodem voor een tijdje.

Over kalk

En spreken over verzuring brengt ons op het punt van extra kalk geven, want kalk gaat verzuring tegen. Is dat nodig op onze moestuinen en zo ja hoe vaak en hoeveel dan?

En het zou ook eens niet zo zijn; maar ook hier zijn weer verschillende inzichten. Het is best een complexe materie waarbij de scheikunde van de middelbare school eigenlijk onmisbaar is, nl. het begrip zuurgraad oftewel pH. De pH wordt uitgedrukt in een schaal die loopt van 1 (hééél zuur) tot 14 (helemaal basisch, ook wel alkalisch genoemd). Schoonmaakazijn heeft een pH van ongeveer 3, citroenzuur van 2 en zoutzuur van 1. Gewone huis-, tuin- en keukenzeep heeft een waarde van 9.

Het vermogen van planten om voedingsstoffen op te nemen hangt nauw samen met de pH-waarde. Duidelijk is dat een zuurgraad van ongeveer pH 6,5 goed is voor de meeste groenten. Maar bijvoorbeeld blauwe bessen willen een lagere pH, dus een meer zure bodem (dus daar mag je best wat houtsnippers bij leggen).

Op de Moesakker kun je pH-waarden vanaf 5 meten. Onze grond heeft een lage pH (is dus aan de zure kant) omdat er van nature in het zand van de Utrechtse Heuvelrug maar weinig kalk zit. Daarnaast lost kalk op in zuur water; regen is van nature een klein beetje zuur (met een pH tussen 5 en 6) en dus lost de aanwezige kalk in de bodem op. Bij een neerslagoverschot spoelt de opgeloste kalk uit naar het grondwater. Ook door oogsten verdwijnen er mineralen. Een van onze tuinders, Jan Bokhorst, heeft bodemonderzoek gedaan over onze hele tuin. Voor nu voeren die resultaten te ver... komen we op terug in een van de volgende nieuwsbrieven!

Hoe kom je aan zo'n 'ideale' pH-waarde van ongeveer 6,5?

Metten is weten': dus bepaal op een aantal plekken van je teeltbedden de pH, en je weet of je er wel of niet wat kalk bij moet doen. Eenvoudige pH-testjes met handleiding zijn in de betere tuinzaken te koop. Het vergt even omgekeerd denken: als de grond zuur is, is de pH laag (in ieder geval onder de 7). Bij een pH lager dan 6,5 zou kalk toevoegen dus zin hebben. Bekalken doe je in het najaar (en niet in het voorjaar) want kalk werkt langzaam. Poedervormige kalk werkt sneller dan korrelvormige kalk, maar poederkalk stuift heel erg en korrels zijn gemakkelijk toe te dienen.

Kalk bevordert sterk de omzetting van organisch materiaal, waardoor voedingsstoffen uit dode plantenresten en mest snel beschikbaar komen voor het gewas. Door ruim en vaak kalk te strooien, komen er eerst dus veel voedingsstoffen vrij uit de aanwezige humus in de grond. Dat betekent dus aanvankelijk een grote oogst, maarre... er verdwijnt ook veel humus uit de bodem. Letterlijk: de bodem raakt dan uitgemergeld (mergel = kalk) en op termijn loopt je oogst terug. Wees dus wel terughoudend met bekalken!

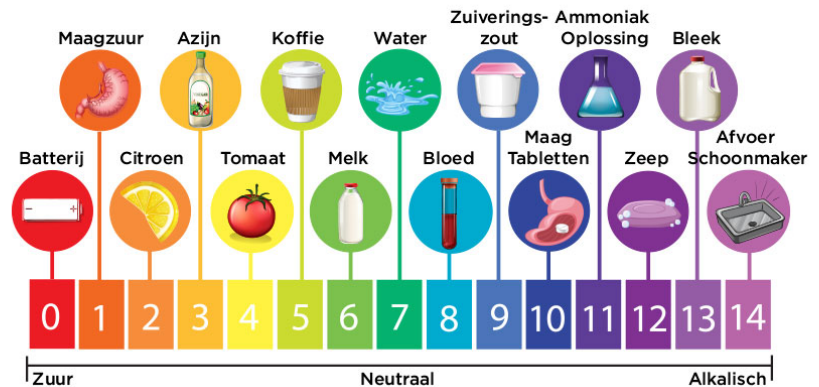
Een andere opvatting over hoe je een voor de plant goede pH-waarde bereikt.

Zandgronden zijn sowieso van nature iets zuurder dan klei- of andere bodems. Voor de gewassen op een moestuin op de klei moet de pH minimaal 6,5 zijn. En toch floreren onze gewassen over het algemeen bij die lagere pH van ongeveer 5.

En om het nog ingewikkelder te maken: de pH-waarde in de bovenste 10 cm. van de bodem kan verschillen van die van de lagen daaronder. Om nog maar niet te spreken over de verschillen tussen de teeltbedden!

Dat zit zo: ook hier moeten we weer even naar de balans van bacteriën en schimmels kijken. Bacteriën leven vnl. wat hoger in de bodem en leven op groen (tuin)materiaal en maken de bodem wat meer basisch (maken de pH hoger). Schimmels daarentegen zitten wat dieper en leven meer op bruin materiaal en verlagen de pH. Zelfs een gemeten pH-waarde op één plek is op z'n best een mengeling van die van oppervlakkige en diepere lagen, maar dus eigenlijk niet correct voor elke diepte. Maar hoe bereik je dan een goede pH-waarde voor je gewassen?

pH Schaal



Het antwoord is eenvoudig en doeltreffend: laat het aan de planten zelf over! Planten scheiden via de wortels stoffen uit (met een moeilijk woord: exsudaten). Deze stoffen bevatten o.a. suikers en eiwitten. Nuttige bacteriën en schimmels die in de bodem wonen worden door de aanwezigheid van meer of minder exsudaat aangetrokken. De plant regelt zelf via de worteluitscheiding of er meer bacteriën nodig zijn (pH gaat omhoog) of meer schimmels (pH gaat omlaag). Als je de bodem steeds spit, verdwijnen veel van die nuttige bacteriën en schimmels, die voor de plant precies op de juiste diepte wonen. Dat kan zich natuurlijk prima herstellen, maar is eigenlijk niet nodig. In deze visie trekken dus niet-spitten en een gezonde pH-waarde van de bodem ter plaatse samen op.

Specifieke meststoffen

Je kunt aandacht geven aan planten die met hun diepe wortels voedingsstoffen dieper uit de grond omhoog halen, de zgn. nutriënten- of mineraalpompers. Zuring haalt heel selectief kalk omhoog en de smeerwortel doet dat met kalium. Door tijdens het groeiseizoen geregeld het blad van deze plant óp je bodem te leggen 'pomp' je als het ware die kalk of kalium omhoog.

Veel soorten kalkmeststoffen bevatten naast kalk ook magnesium. Magnesium is een belangrijk mineraal voor planten. Wil je echt een goed oordeel hebben over je grond, dan is een professioneel bodemonmonster nodig. Toch kun je zelf met een beetje ervaring wel zien of planten goed groeien of dat ze magnesiumgebrek hebben. Meestal is kalk zonder magnesium goed bruikbaar op je tuin.



Mais en aardappel met magnesiumtekort, te herkennen aan de geelverkleuring rond de nerven en de rand bij de oudere plant.

Over stikstof staan de kranten vol: er is veel te veel! Maar stikstof is ook essentieel voor planten: het is een component van chlorofyl, de stof die bladeren en stengels hun groene kleur geeft en voor de fotosynthese zorgt. Fotosynthese is het proces waarmee een plant uit water en koolstof, zuurstof en suikers maakt. Om die reden is stikstof (in de juiste verhouding) onmisbaar voor een plant, wil die kunnen groeien, bloeien en vruchtzetten. Een tekort aan stikstof is te herkennen aan dat de bladeren verkleuren naar een geelgroene en later gele kleur, dat de plant stopt met groeien of dat een plant te vroeg gaat bloeien. Maar een teveel aan stikstof is zeker ook niet goed. Je ziet grote maar slappe planten met veel waterige stengels en blad, de planten worden gevoelig voor schimmels, plagen en ziekten en zijn vatbaarder voor vorst. Ook is er vaak een vertraging van bloemvorming en/of vruchtvorming (want de plant blijft maar groeien en nieuwe stengels en bladeren maken). En last but not least: de plant neemt meer nitraat op en dat kan in je lichaam worden omgezet in nitriet. Nitriet is schadelijk omdat het het zuurstofgehalte in je bloed kan verlagen. Meststoffen met een relatief hoog stikstofgehalte zijn kippenmest, bloedmeel en hoornmeel

Gelukkig is erop onze Moesakker plaats voor al die verschillende manieren van aanpak en kunnen we van en aan elkaar leren! Leve de diversiteit en samen kom je verder.



Lentebodes op de Moesakker